

FÖRBÄTTRA
GOLFBANAN,
MEN HUR?

Magnus Sunesson

Grundligt förändra eller justera det som redan finns?

Innan jag berättar om hur jag tänker när jag förbättrar golfbanor vill jag nämna varför mina klubbar* valt att anlita mig.

För de allra flesta har det varit tankar kring klubbens ekonomi som gjort att de tagit kontakt. De har förstått att om medlemmarna verkligen tycker att det är roligt att spela sin bana så minskar risken för att de lämnar klubben. Eller att de helt enkelt fortsätter att spela golf istället för att lägga av helt och hållet. Greenfee- och spons- orintäkter är en annan sida av myntet. Både greenfeegästen och sponsoren vill ha kul på banan, inte minst den senare, eftersom man ofta stöttar en klubb just för att kunna bjuda sina affärsbekanta på en positiv golfrunda.

En bra golfbana är i mina ögon en bana som i hög grad bidrar till god klubbekonomi.

Tänk också på detta innan du går vidare: Om du redan vet att banan är i behov av radikala förändringar som att bygga om flera hål, eller kanske hela banan, ska du vända dig till en traditionell banar- kitekt. Detta kan alltså vara nödvändigt, men kommer i regel att kosta en hel del eftersom det då ofta kommer röra sig om t ex större jordförflyttningar, kanske en radikal uppgradering av bevattningssys- temet och andra åtgärder som kräver stora arbetsinsatser av specia- liserade underleverantörer. Mitt jobb handlar mer om att justera det som redan finns, att med så små medel som möjligt åstadkomma så mycket som möjligt för banestetik och golftrivsel. Detta innebär bland annat att jag strävar efter att involvera banpersonalen så mycket som möjligt.

Om du känner dig osäker på vilken väg du ska välja kan du anlita mig för en förutsättningslös bedömning av anläggningen, för att där- efter, med facit i hand, kunna gå vidare.

*Se vilka klubbar jag hjälpt hittills på sid 21.

©Magnus Sunesson

PRODUCERAD 2018 AV TIDSTUDION I HELSINGBORG.

3. UPPLAGAN.

Rolig eller tråkig bana? Det beror på vem du frågar.

Under min tid som spelare, banarbetare och arbetsledare har jag sett de roligaste banorna, men också de tråkigaste. Du frågar då genast ”vadå rolig bana, vad är det?” och frågan är berättigad. För en ”rolig” bana kan mycket väl tilltala vissa kategorier golfare och samtidigt mest innebära lidande för andra. Att det allt mer blivit så beror förstås på den utveckling som både spelare, klubbor och bollar gått igenom sedan de flesta av våra golfbanor byggdes. De bästa spelarna är numera oerhört vältränade och kan få ut mycket mer av materialet än vardagsgolfaren. Dagens drivare för eliten och duktiga juniorer är ofta 100 meter längre än snittgolfarens, och detta gäller både herrar och damer, vilket medfört att man på många banor inte hunnit med utvecklingen. Utslagsplatser och hinder har med tiden helt enkelt blivit felplacerade och felaktigt utformade för många spelarkategorier, framför allt för kategorin snittgolfaren – höghandicaparen, som på de flesta klubbar svarar för den stora majoriteten av medlemmarna. Det här är ett par av många exempel på sånt som kan göra en bana riktigt tråkig för flertalet i klubben, men lyckligtvis finns det recept för att rätta till det, utan att för den skull ta bort intressant spel och spänning för klubbens bästa spelare.

När jag ska ta tag i en bana för att lyfta den till en ny nivå, så vill jag gärna ha ett samtal om hur klubbledningen ser på medlemmarnas handicap. Och hur man ser på möjligheten till förändring av handikapnivån med tanke på nuvarande och framtida golfare i närområdet. Jag behöver också känna till lite om klubbens och banans historia.

Att utveckla en golfbana skall göra den bättre och vackrare.

När jag tar tempen på olika banor ser jag att många faktiskt insett att man på grund av materialutveckling och medlemsstruktur måste flytta på en del hinder. Vad som då har skett är inte sällan att man, ofta med klubbens egna krafter, anlagt bunkrar och vattenhinder som snarare förfular än lyfter och inspirerar. En bunker t ex kan ju i olyckliga fall vara ett sår i naturen. Eller så kan den upplevas som en mer

naturlig ingrediens i banan, som sänder positiva signaler till de mera krävande spelarna, de som lärt sig uppskatta golfestetiken genom besök på fantastiska banor, ibland kompletterat med ivrigt läsande av den klassiska bandesignlitteraturen och bläddrande i golfens ”coffee table books”.

Varje gång man ändrar har man möjligheten att förbättra och försköna, men också det motsatta. Samtidigt som det alltså finns logiska samband mellan de olika bandetaljernas utformning - och vilken kategori golfare som gillar eller ogillar dem. Min erfarenhet är att det på en golfklubb finns medlemmar (långt ifrån alla!) som intuitivt kan känna vad som är vackert eller inte på en golfbana. Som jag ser det måste dock alltid vår intuitiva känsla för vad som behöver göras, kombineras med god allmänbildning i golfens värld (Intuition är lika med förstådda erfarenheter). Inklusive kunskap om vad som är tekniskt möjligt, t ex med tanke på grundvattenflöden, matjordsdjup och annat som kan sätta stopp för idéer som till en början verkade lysande.

Välj på vilken nivå du vill ha hjälp.

Ibland vet en styrelse, klubbchef, banchef eller greenkeeper ganska väl vad man vill få gjort, och önskar bara få en ”second opinion” innan man vågar gå vidare. Det kan vara ett visst avsnitt på banan som man behöver hjälp utifrån för att ändra. Ett helt hål kanske, ett par greenområden, men man vet inte exakt hur man ska hantera detaljerna. För min del har det till slut oftast handlat om att gå över hela anläggningen och komma med ett utlåtande om vad som borde göras. Är jag ändå på plats så passa på.

Men innan du funderar på att släppa in mig på banan så kan det vara bra att veta hur jag ser på bandesign i allmänhet. Läs om detta på sidorna 15–19.

Så här går det till när jag besiktigar en bana:

Det vanligaste hittills har varit att man inledningsvis vill ha en förutsättningslös genomgång av hela banan, man vill helt enkelt veta hur jag ser på banan utan förutfattade meningar (med undantag av att jag gärna vill känna till medlemmarnas hcp-nivå). Då brukar jag göra så här:

I steg 1 besiktigar jag banan till fots, gärna under säsong. I steg 2 gör jag samma runda i golfbil om sådan finns, eftersom jag bland annat vill betrakta ett hål ur flera olika perspektiv och greenområdena från flera olika inspelsvinklar. Först gör jag en bedömning av helheten, och sedan hål för hål:

- Hur ser hålet ut? Hålets spelidé?
- Säkerhet?
- Kan spelaren redan på tee få klart för sig hur hålet bäst ska spelas?
- Är det spelbart för alla kategorier spelare?
- Hur ser det ut med klippmetoder, klipplinjer och klipphöjder?
- Vad händer med bollen när den landar?
- Vilken kvalitet har spelytorna?
- Variation, nyansrikedom, detaljer?
- Naturupplevelsen?
- Övriga estetiska värden?
- Miljövärden?

Presentation, feedback och förankring i klubben.

Efter besiktning och analys tar jag fram skisser med bildtexter som beskriver förbättringarna hål för hål. Lätt att förstå för de ansvariga och banpersonalen. Därefter blir det en banvandring med samma personer, där jag åter, nu med den konkreta bilden framför ögonen, berättar vad jag tycker man ska göra. När väl arbetet satts igång gör jag gärna samma sak med medlemmarna, hittills brukar 30 – 40 medlemmar vilja hänga med på detta.

Prioriteringar.

På en 18-hålsbana brukar jag komma fram till ungefär 100 relevanta åtgärder efter en förutsättningslös genomgång. I de flesta fall har jag då spelaren och "rolighetsfaktorn" i åtanke, men ibland krävs också förändringar som gäller säkerheten på banan, skötselbudgeten och miljön. Jag hjälper klubben med att sälla fram de mest angelägna förändringarna, de som ger klubben mest nytta för pengarna. Och som påverkar turordningen för deras genomförande.

Med färgspruta och ibland hundratals vimplar markerar jag justeringarna i banan. Det är viktigt för mig att alla inblandade, framför allt banpersonalen, vars arbete kommer påverkas av dem, förstår varför de kommit till.

14 punkter om varför man kan behöva göra justeringar i banan.

Den som sysslat med produktutveckling förstår värdet av inspiration och idéer utifrån. Här några punkter som jag nästan alltid stöter på och som kanske kan ge bränsle åt idébrasan i din styrelse eller i bankommittén:

- **Rondtiderna.**

Beror inte alls bara på vissa spelares sölighet och avsaknad av golfvett utan påverkas också av bandesignen i allmänhet, banans routing, hinder och klipplinjer inklusive högruffens layout och hur banan är uppsatt. Bara för att nämna några faktorer.

- **Bansträckning/routing.**

Långa promenader mellan greener och tees är ofta humörsänkare. Enstaka svåra passager för äldre golfare kan få dem att sluta med golfen i förtid.

- **Spelhinder.**

Bunkrar, vatten, terräng, vegetation. Låghandicaparen älskar utmaningar, höghandicaparen bryr sig inte. Utom när det gäller tvärruff, tvärbunkrar och tvärvatten! Vatten i banan är alltid ett speciellt problem, se sidan 10.

- **Låga krav på spelstrategi, enformighet.**

Särskilt viktigt om klubben vill kunna behålla sina bättre spelare och lovande juniorer. Brist på variation sänker intrycket för en hel bana.

- **Säkerhet inom och utanför bangränsen.**

På grund av materialutvecklingen har nästan alla banor som inte är helt nybyggda klara säkerhetsproblem. Hur lösa dessa – om möjligt utan förfulande skyddsnet?

- **Klipplinjer, fördelning mellan fairway och ruff, klipphöjder.**

Smart dragning sparar körtid och drivmedel, samtidigt som banan blir vackrare och mer intressant. Klipplinjernas kurvatur kan också minska bolletningen i högruffen.

- **Spelytornas kvalitet och deras hantering i skötselplanen.**

Näst efter banans läge är för många golfare spelytornas kvalitet den främsta faktorn bakom begreppet ”spelglädje”.

- **Dränering.**

Jag har hittills aldrig stött på en svensk klubb som inte haft större eller mindre problem med punktvis alltför mjuka och fuktiga spelytor!

- **Greenområden.**

Så viktiga för helhetsintrycket! Ofta kan man genom en så enkel åtgärd som att dra nya klipplinjer mot foregreen göra en green mer intressant och svårare för eliten, samtidigt som den faktiskt blir enklare att klara av för motionären.

- **Spellängder/teemplacering.**

Vanligaste felet? Ofta alldeles för litet avstånd mellan främre och bakre tees. Extremt viktigt om det finns många damer, pensionärer och höghandicapare i klubben.

- **Ruffar och deras skötsel.**

Man kan ofta utvidga högruffen utan att det drabbar spelet! Sparar körtid och drivmedel och ökar artrikedomen.

- **Naturmiljön.**

Naturen utmed banan betyder mycket för hela anläggningens skönhet och har stor påverkan på artrikedomen. Förekomsten av pollinerande insekter kan ha betydelse för skördarna i omgivande jordbruk och trädgårdar.

- **Platsens idé, ”Sense of Place”.**

Hur ofta skymms inte vackra utsikter av träd eller sly? Och vem har inte sett trädarter som hamnat ”på fel plats” och därmed försvagar platsens identitet? Ett trädvårds- och planteringsprogram med en tydlig vision för slutresultatet skulle göra stor nytta på de flesta klubbar.

- **Driving range, övningsområden.**

Speciellt viktigt om du vill behålla klubbens bästa spelare och vara ett attraktivt alternativ för traktens juniorer.

Hur ser det ut på din bana?

Jag jobbar alltså inte med att designa golfbanor från scratch utan inriktar mig på att förbättra de som redan finns. En effektiv åtgärd som kostar ganska litet men kan ge ett väldigt påtagligt resultat är trädvård för även om jag framhåller att golf är den enda bollsporten som bedrivs ute i naturen, så kan man inte låta naturen ta över:

Hålen som stryps av naturen 1. Trädrötter.

Träd som vuxit sig alltför stora i bankanterna, eller till och med ute i spelfältet, är återkommande problem. Dels kan de påverka det rent speltekniska på ett sätt som inte alls var tänkt när de var mindre. Jag har till exempel träffat på par-treor där träd som var små när banan byggdes numera gör det omöjligt för en lågtstående golfare (läs hög-handicapare) att välja en rimlig spellinje mot green. En annan aspekt är träd vars ytliga rötter, lockade av bevattning och gödning, letar sig in i spelytorna där de hämmar gräsväxten och kan skada klipparna. Det allra vanligaste är dock vegetation inklusive träd som vuxit så mycket att de döljer spellinjer eller attraktiva utsikter. Trädvård med eftertanke måste till för att bibehålla en bana i trim.

Hålen som stryps av naturen 2. Skuggande träd.

På våra nordliga breddgrader måste gräset få allt ljus som är möjligt och många fairways och greenområden skulle lyfta en hel klass om skuggande träd söder och sydost om dem kunde avverkas eller beskäras kraftigt. På köpet brukar man också kunna dämpa eventuella svampangrepp som ju främst drabbar morgonfuktiga och skuggiga gräsytor. Men vissa träd uppfattas ofta som ”heliga” på en klubb, och det gäller då att klart och tydligt berätta vad medlemmarna har att välja mellan. Antingen en tät gräsyta, eller att behålla de skuggande träden. Båda samtidigt går aldrig.

Klippinjer är ett kapitel för sig.

Med tiden brukar de bli rakare och tråkigare, man vill köra fairwayklipparna fort, spara tid. Men sånt kan kosta på i form av tråkighet. Bara genom att skapa nya, intressantare klippinjer kan man lyfta ett golfhål en hel klass. Om en klippkant bara ligger 1-2 dm fel kan helhetsupplevelsen av hålet störas rejält.

Rent praktiskt hjälper klippinjer med lite mer markerade uddar och vikar spelaren att lägesbestämma bollen i ruffen, samtidigt som de är till hjälp vid avståndsbedömningen, särskilt på flacka hål. Också ruffarna är ett tråkigt kapitel på många klubbar. Där man idag har en ruff med liknande färg som fairway, har man naturligtvis svårt att på håll uppfatta var ruffkanterna går, och färgmonotonin skapar gärna en känsla av tråkighet. Kan man i stället få fram en ruff i avvikande färg kan detta ge form och spänst åt hålet. Sen har vi förstås problemet med ruffar som är så täta att man inte kan hitta bollen. Ofta svårlöst, men det finns knep att ta till.

Flacka greenområden utan former i höjdlid påverkar kanske inte höghandicaparen så mycket, men tråkar ut den bättre spelaren som framför allt blir inspirerad av att kunna ta ut spelriktningen mot green i relation till lutande ytor eller på annat sätt avvikande former i greenområdet, som inte heller ska upplevas som liksidigt. (Liksidedighet upplevs ofta som tråkigt på en golfbana).

Hål som upprepar sig?

Variation längs rundan håller intresset uppe, enformighet är en humörsänkare. När man kliver upp på tee vill man se nåt nytt, inte en kopia av det man just lämnat bakom sig!

Fula hål?

Utsikter mot en ful bebyggelse svär mot tanken att golf är ett spel i den fria naturen. Här kan ibland nyplantering av buskar och träd bryta siktgator och skapa en positiv känsla av avskildhet, även när bostäder eller industrier ligger helt nära banan.

Det breda vattenhindret framför greenen gjorde tvåan till ett hathål för motionsspelarna på Lydinge. Genom att förminska hindret öppnades en alternativ spelväg utan att det gjorde skillnad för elitspelarna. Den streckade linjen visar hindrets ursprungliga sträckning.

De förhatliga vattenhindren – hålen som offrar höghandicaparen.

”Golf is a game of recovery” säger engelsmännen, det vill säga att i golfens idé ingår att hitta bollen och sedan spela den även om den hamnat i ett svårt läge. Det är ofta just detta som skiljer agnarna från vetet - och som samtidigt, när vi lyckas, skapar positiva känslor. Speciellt uppmärksam är jag på vattenhinder som ju faktiskt åsidosätter denna golfens grundregel. För låghandicaparen kan givetvis vatten i banan kittla lite extra, men för höghandicapare, damer och äldre spelare som ofta slår låga slag, betyder återkommande vattenbesök inget annat än temporära depressioner. Därför åstadkommer, i mina ögon, tveksamt placerat vatten mer skada för golfen än någonting annat. Humörsänkande vattenhinder kan ofta elimineras, eller åtminstone förminska, utan att t ex dräneringsproblem uppstår.

Tvårhinder i form av vatten eller bunkrar ställer alltså ofta till med elände för den som redan har fullt sjå med att ta sig runt banan. Man måste enkelt kunna spela sig runt dem, och att på en svensk bana med den vanliga fördelningen mellan låg- och höghandicapare anlägga en ”island green”, som på den berömda TPC-banan i Sawgrass i USA, kan betyda att vissa medlemmar helt enkelt hoppar över hålet!

Bunkrarna.

Bunkrar som år efter år vuxit sig alltför stora på grund av överdriven kantskärning kan våldföra sig på den ursprungliga designen och sänka attraktiviteten i en bana, och varje klubb bör därför ha ett kör-schema för hur man ska sköta bunkerkanterna. Under senare år har man på vissa klubbar börjat anlägga klassiska, torvade bunkerväggar. Vackert, ja. Men ett varningens finger är befogat! De kräver stora resurser att hålla i ordning, om man inte vill bygga med plastgräs eller andra, i mitt tycke, tveksamma imitationer. Det finns andra metoder att skapa intrycket av klassiska bunkerkanter.

Den torvade höga, nästan lodräta bunkerväggen. ”Linksigt” och läckert, men extremt svårt för höghandicaparen. Jobbigt för banpersonalen att hålla i ordning.

Låg torvning. Ett bra sätt att bygga upp en stabil bunkervägg, inte minst när gamla bunkrar vuxit sig för stora.

Traditionellt skuren bunkerkant. På nio av tio svenska banor kantskärs bunkrarna år efter år så att de växer sig allt större.

Bunkerkanterna som tillåts kalva ned mot sanden andas golfhistoria och bidrar till att ge banan ett mera vilt utseende. Några av världens mest berömda banor ser ut på det här sättet.

För kort spelsäsong?

Blöta höstar och vårar förkortar spelsäsongen. Att investera i rejäl dränering av banans problemområden har därför ofta en god och långsiktig effekt på klubbekonomin. Men det gäller att ta i! Varför bara lägga enkla dräneringsrör, när man för en spottstyver kan passa på att lägga dubbla? Och när man ändå har maskin på plats så passa på att anlägga flera bortledning av dräneringsvattnet till flera uppsamlingspunkter! För vattnet måste bort. Snabbt, om man vill kunna erbjuda en bana med torra, fasta spelytor. Och glöm inte sanddressningen som måste ske med rätt kornstorlek och form på sandkornen.

Skötselbudgeten?

När man besöker kustbanorna på de brittiska öarna drabbas många av links-eufori, inte minst för de stora, ondulerade foregreenområdena. Detta syns numera också på allt fler svenska banor och är absolut ett plus för spelglädjen! Baksidan av myntet är att gräsklippningen tar mer tid jämfört med gamla tiders mindre greenområden. För att hålla skötselbudgeten i balans måste vi därför noggrant undersöka var någonstans utmed banan vi i stället kan gå ned i klippfrekvens.

Genom att anlägga blommande buskage (fåglar, pollinerande insekter, estetik!) i gräsytor som aldrig tar emot några bollar, kan pengar sparas på sikt, samtidigt som alltså artrikedomen gynnas. Vi ser sedan många år en trend i USA och på de brittiska öarna mot vildare golfbanor, dels av ekonomiska skäl, dels för att vatten är så dyrt där borta. Men också förstås för att miljöfrågorna blivit så viktiga på golfbanorna.

Lite mer om klipplinjer: I takt med de allt effektivare maskinerna finns det en frestelse att kortklippa allt större ytor i anläggningen. Men man kommer inte ifrån att ju mer man kör, desto mer tid och drivmedel går åt. En konkret möjlighet att förkorta klipptiderna är att låta gräset vid sidan av och bakom klubbtee hanteras som högruff. Av speltekniska skäl finns det ju ingen anledning att låta backtees omges av kortklippa ytor eftersom de bästa spelarna nästan aldrig missar

grovt från tee. Detta är givetvis också en estetisk fråga. Var man lägger klipplinjerna och hur de formas är viktigt för helhetsintrycket. Jag själv och många krävande golfspelare och bandesigners har med åren alltmer kommit att uppskatta skönhetsupplevelsen i **kontrasten** mellan det kortklippa och det mera högvuxna och riktigt vilda. ”Vilt är vackert!”

Om att tänka tvärtom och få mest pang för pengarna.

Jag tror att det ligger i människans natur att försöka förbättra det dåliga, och att man ofta tar det som redan är bra för givet. Om man har ett par svaga hål på en bana, så vill man alltså helst lägga resurser på att förbättra just dessa, medan banans omtyckta signaturhål lämnas oförändrade. Ibland tycker jag att man ska tänka tvärtom, för vad är det som man minns mest av en bana? De bästa hålen, förstås! Man förväntar sig att alla banor har ett eller annat svagt hål och svaga hål passerar ofta förbi utan att man bryr sig. Så man ska inte missa möjligheten att göra ett kanonhål ännu mer intressant, i alla fall om det kan ske till en låg kostnad.

Ovan ett exempel från Rya, den gamla klassikern intill Öresund. Sedan nära femtio år hade det sjunde hålets utslag legat med en hög uppförbacke framför sig, som skymde sikten mot havet i väster, en skuggig och

trist start på ett i övrigt fint golfhål. Min rekommendation var att lyfta utslaget upp ur skuggan och snett framåt till en träddunge varifrån man kunde se hålet ända fram mot greenen och havet i väster. Genom att offra lite längd hade klubben med det nya upphöjda utslaget tagit vara på banans estetiska grundidé, de fantastiska utsikterna mot havet i väster, och fått ytterligare ett minnesvärt signaturhål. Man kan fråga sig varför inte detta skett tidigare. Jag tror att det kan ha berott på att man förr ofta tänkte ”Mera längd! Mera längd!”, när det i vissa fall skulle lönat sig bättre att tänka tvärtom.

Och att man fått för lite impulser utifrån.

HUR JAG SER PÅ BANDESIGN.

En bra bana börjar med själva platsen.

Vad är det som gör att hjärtat börjar klappa lite extra redan när man kör in på parkeringen till vissa banor? Läget, läget, läget, skulle en fastighetsmäklare säga. Vissa banor har det nästan gratis! En seasidebana med blottad sand och grova strandgräs intill en havsstrand. Banan med bedövande vackra utsikter. Banan i ett tall-landskap som påminner om de världsberömda klubbarna söder om London. Banan i gammal kulturmiljö med ekbackar och stengården. Åkerbygdens bana med skogsholmar, diken, kanske mörkelgravar med täta fågelbuskage. Skärgårdarnas banor med enar, berg i dagen och vita gäss ute på fjärden. Inlandets banor med sin nordiska skogsmystik.

I England fanns på 1700-talet en berömd landskapsarkitekt som hette Lancelot ”Capability” Brown och man brukar säga att det inte var Gud som uppfann det engelska parklandskapet, utan ”Capability” som hann med att skapa 500 kvadratkilometer slottspark. Han fick sitt smeknamn på grund av att han alltid bedömde landskapets möjlighet eller förmåga (capability) att förädlas till en idealiserad version av sig självt. Alltså: Om du kan identifiera en landskapsidé där golfbanan ligger, se då till att förstärka denna när du uppgraderar anläggningen! Det är så man uppnår en stark ”sense of place” som engelsmännen säger. Platser med denna egenskap brukar bli turistmagneter. På motsvarande sätt kan också vissa banor öka sin dragningskraft på golfare.

Det är min erfarenhet att många banor når **nästan** ända fram till att dra maximal fördel av sitt läge. Det som förvirrar och stör är kanske bara några träd som för tankarna till Norrland stället för i Skåne – eller tvärtom. Eller ett buskage som skymmer en hänförande utsikt, eller skräpiga ruffområden som istället skulle kunna vara skötsel fria blomstrande buskage med insektsliv och fågelsång.

En liten förändring där syftet främst är estetiskt, kan lyfta en hel landskapsbild och är ofta ganska billig att genomföra. Men jag är samtidigt den förste att erkänna att vissa banor faktiskt ligger i ganska

anonyma, och ibland rent ut sagt fula miljöer. För en del banor är faktiskt anlagda i trasiga industriområden, till och med på nedlagda soptippar! Vad gör man då?

Jag har redan nämnt möjligheten att skärma av fula vyer med vegetation. Men det som krävs inledningsvis är ett öga som ser vad som är möjligt. Följt av ett förändringsarbete som bygger på erfarenhet.

Många älskar att bygga och anlägga, med resultatet att naturen i vissa banor ibland skymms av staket och skyltar, kiosker och toaletter som byggts onödigt iögonfallande och är okänsligt placerade. Men golf är världens enda bollspel som sker i naturen, och många ser vid sidan av tävlingsmomentet också golfrundan som en naturupplevelse. Om jag skulle få råda så skulle allt onödigt krafs som inte har med själva golfen att göra plockas bort från våra banor.

I USA brukar man tala om "Garden center courses", alltså banor med mer eller mindre omfattande planteringar med trädgårdsväxter, krukor, grus och asfalt, fontäner, staket, skyltar överallt. Dyra att bygga, dyra att underhålla, inte min grej. Under en golfbanas långa liv har ibland vissa små byggnadsverk tillkommit hastigt, och utan att man ställt sig frågan om de verkligen är nödvändiga på lång sikt. Innan man börjar bygga och bygga till borde man fråga sig vad som kan tas bort!

Framhäv historien om det går.

Jag känner inte till någon sport där historien betyder lika mycket som inom golfen, så vid mitt första besök brukar jag också fråga efter klubbens historia. Jag gör det för att vara säker på att jag inte kommer bidra till att förminska den, utan istället förstärka den. En lång historia är inte bara en tillgång för några enstaka hundraåriga klubbar, utan också för de nyare. Unga blir också gamla, men genom ständiga små renoveringar som följer det sista modet, det gäller både byggnader och bana, kan man lätt renovera sig fast i det gråa genomsnittet som motverkar klubbens möjlighet att skilja sig från mängden. Mitt intryck är att det just inom golfsporten finns många entreprenörsjälur som längtar efter att ständigt förbättra, förändra och utveckla. Ibland

blir det bra, men kan i värsta fall medföra att en bana, efter år av ideliga förändringar, förlorar sin själ. En av mina svenska favoritbanor, som är hur kul som helst att spela, har inte genomgått någon större förändring sedan 1926! En tydlig och synlig klubbhistoria är lika med förstärkt konkurrenskraft.

Restaurera eller renovera?

Banorna av de gamla mästarna, eller nyare, meriterade banarkitekter ska givetvis hanteras med försiktighet så att inte originaldesignen går förlorad. Men även dessa pärlor drabbas förr eller senare av förvuxna träd, hopsjunkna fyllnadsmassor, sönderkantade bunkrar, eller missriktade renoveringsförsök. Sådant bör åtgärdas för att återställa spelglädjen. Det finns också banor som inte ger medlemmarna tillräcklig inspiration och spänning och då gäller bara en mer kraftfull renovering där man inte behöver ta lika mycket hänsyn till ursprunget, utom då starka affektionsvärden motiverar det. Det kan till exempel röra sig om föremål, människor och händelser utefter banan som kan kopplas till klubbens tidiga historia.

Designa inte bort klubbens viktigaste medlemmar.

Som gammal tourspelare vet jag vad som får de bästa golfarna att trivas på banan. Men samtidigt vet jag vad som gör att majoriteten av klubbgolfarna vantrivs. Jag har redan berört det, men det tål att upprepas: Medel- och höghandicaparna missar oftast kort och rakt fram, och är i regel saligt ovetande om banans strategiska finesser.

Under en period i slutet av 1900-talet skulle nästan alla banor vara långa, "vi vill ha en mästerskapsbana", gärna med några tvärhinder i form av vatten. Om det finns flera såna hinder på en sådan bana så blir den nästan outhärdlig för majoriteten av klubbens medlemmar, de som står för huvuddelen av klubbens intäkter.

Ett annat exempel är träd som hinder i banor. Medan låghandicaparen enkelt spelar bollen över dem, så straffas de lågtslående höghandicaparna som förutom att de slår kort också oftast spelar låga slag.

Men med detta sagt så mår en klubb bra av att också kunna behålla sina främsta spelare och erbjuda utmaningar för de unga ambitiösa. Dessa är ofta ganska få, men betyder mycket för klubbens attraktionskraft och är ytterst faktiskt garantin för att banan sköts på ett bra sätt. (De ställer krav!). Banan måste därför också kunna ge de bästa spelarna spelglädje vilket sker genom att tvinga dem att ta strategiska beslut om spellinjer och se till att de måste lyfta sig i kragen rent speltekniskt. Att få ihop de här kraven på en och samma bana är för mig en av de viktigaste uppgifterna att lösa.

Design med miljön i tankarna.

Förr rådde en allmän och ensidig uppfattning om att golfbanorna på grund av näringsläckage, bekämpningsmedel och emissioner från maskinerna var ett miljöproblem, men idag har man oftast ett rätt bra grepp om detta. Numera ser man istället banan som en tillgång för miljön, särskilt om den ligger nära en tätort. En golfbana är ju ett ständigt grönt "mikro-amazonas" som omvandlar koldioxid till syre nästan året runt, och som med ett medvetet val av växter, buskar och träd i de spelfria områdena kan gynna pollinerande insekter och fåglar. När jag funderar på förändringar utmed banan vill jag självklart

Ur miljösynpunkt är högruff att föredra framför kortklippta ytor. Men även högruff kostar att sköta.

Kan man ersätta spelfri högruff med skötsel fria blommande buskage så gynnas pollinerande insekter, fågeliv och den långsiktiga skötselbudgeten. På bilden ett buskage med hagtorn och olvon.

också beakta miljöaspekterna, för en sak som man kan vara säker på är att allt eftersom åren går så kommer allt fler medlemmar och myndigheter att kräva detta. Inte bara för att man måste, utan för att man genuint kommer att gilla det.

Att redan idag åtminstone fundera över hur man ska kunna erbjuda medlemmarna laddning för de kommande elbilarna på parkeringsplatsen kan verka självklart. Lika självklart borde det vara att förbereda klubben för morgondagens krav på artrikedom i banområdet.

Det optimala arbetssättet:

God bandesign bidrar alltså till en känsla av helhet som stämmer med "the sense of place", helhetsintrycket som platsen ger. För att undvika att drabbas av hastigt påkomna förändringar som riskerar att urvattna platsens och banans grundidé, rekommenderar jag att klubben, håll för håll, tar fram en s.k. Master Plan. Där beskriver man noggrant hur banan (helst hela klubbområdet) ska se ut och fungera "när det är färdigt". Där anger man också när och i vilken ordning förbättringsåtgärderna ska genomföras. På detta sätt får man en bruttolista på vad som ska åtgärdas, vilket gör att man kan ha en ganska diger meny att välja från när man måste anpassa insatserna efter väderleken, jätte viktigt om man ska klara av det mesta av jobbet med egen banpersonal under lågsäsong. Vissa projekt går ju inte att genomföra om t ex tjälen är extra svår just det året, eller om höstregnen gjort det omöjligt att flytta arbetsredskap utan att ge svåra körskador. En sådan "rullande" Master Plan finns redan på de flesta stora och välkända klubbar. Med "rullande" menar jag att man måste tillåta sig att ändra i planen, om och när det är befogat. Vi har ju faktiskt ingen aning om framtiden, och det är därför som en golfbana aldrig kan bli helt färdig.

Min väg till att bli banförbättrare.

Man skulle kunna säga att jag är ”gla i golf” som vi säger i Skåne. Innerst inne har jag alltid sökt efter det som gör mig själv och andra lyckliga som golfspelare. Den gemensamma nämnaren har oftast varit banan, oavsett om jag spelat The Open, TV-kommenterat golf på världens bästa golfbanor eller jobbat som klubbchef. Det har alltid varit banan, dess design och ”rolighetsfaktor” som stått i centrum.

I den här lilla brochuren vill jag dela med mig av mina tankar om just designen och ”rolighetsfaktorn”, och hur man med enkla medel kan lyfta tråkiga golfhål till någonting som inspirerar och sprider glädje.

Så här ser min brokiga karriär inom golfen ut:

- 1) Landslagsspelare i pojk-, junior- och seniorlandslag, 1980-1982.
- 2) Golfspelare Swedish Golf Tour 1982-1986
- 3) Golfspelare Europatouren 1986-1994
- 4) Head pro Drottningholms Golfklubb 1995-1998
- 5) Coach Svenska Golf förbundet 1995-2002
- 6) Coach Hello Sweden Future Team 1999-2004
- 7) Golfspelare, comeback-försök 2005-2006
- 8) TV-kommentator Viasat Golf 2007-2012
- 9) Banarbetare Vasatorps Golfklubb 2009-2011
- 10) Klubbchef Rya Golfklubb 2012-2013
- 11) Banarbetare Barsebäck G&CC 2017
- 12) Golfkonsult 2014-

Magnus Sunesson

Golfklubbar som jag hjälpt till att förbättra sedan 2014

Assartorp
Bedinge
Bjäre
Bryngfjorden
Dröbak (Norge)
Eskilstuna
Finspång
Höganäs
Kårsta
Lindesberg
Lydinge Resort
Marks
Ringenas
Romeleåsen
Ronneby
Rya
Sparren (f.d. Lisinge)
St Arild
Söderåsen
Torslanda
Upsala
Värpinge
Västervik
Åkagården
Ängelholm

Min dotter Signe och jag.
Vilka golfbanor kommer hon helst att vilja spela
när hon blir vuxen?

Magnus Sunesson Natural Golf AB
Karl Johans gata 28, 252 67 Helsingborg
+46 706 65 64 64
magnus@golfkonsult.com